

דף פז.

עין משפט א.ב.

אה"ע סימן כא סעיף ו

יב. אין שואלין^ה בשלום אשה כלל אפי' ע"י שליח, ואפי' ע"י בעלה אסור לשלוח לה דברי שלומים, אבל מותר לשאול לבעלה לשלומה.

עין משפט ג.

ח"מ סימן שלא סעיף ג

ג. השוכר את הפועל ואמר לו אני נותן לך כמו שמשתכרין הפועלים בעיר בין להכי הרבה ולהכי פחות. אם הכי הרבה משתכר בשש, והכי פחות בארבע, נותן לו חמש^ט.

עין משפט ד.

ח"מ סימן שלו סעיף ב

ב. בד"א שעושה בגידולי קרקע^י, ובמחובר ובשעת גמר מלאכה, כגון, הבורצר ענבים^כ או המוסק זתים והאורה בתאנים או גודר בתמרים, גם בתלוש מהקרקע אוכל קודם גמר מלאכה^ל המחייבת אותו למעשר או לחלה.

ב. ג. העושה בדבר שאינו גידולי קרקע כגון החולב^מ, והמחבץ, והמגבן

ה. מקידושין דף ע' משמואל שם. ואפי' לשאול אחר על שלומה אסור, דשמא אותו אדם ילך ויאמר לה פלוני שאל בשלומך, דרק בבעלה התירו בכה"ג בגמ', ודלא כב"ח. ולכן אין אומרים לאשה מה שלומך אלא מה נשמע. ובאגרת שלומים מותר לכתוב לבעל מה שלום בת זוגתך אבל לכתוב בסוף המכתב ד"ש לבת זוגתך אסור, כ"כ בח"מ.

ט. מברייתא שם פ"ז ע"א וכחכמים. ורמב"ם פ"ט משכירות הלכה ב'. ולפ"ז אם מקצתן משתכרים בג' ומקצתן בה' ומקצתן בו' אין נותן להם ה' כשעור הבינוני אלא כשעור המחצה שבין הג' ל- ו' דהיינו ארבע וחצי. סמ"ע ס"ק ה'.

י. שם במשנה ונלמד בגמ' שם פ"ז ע"ב מפסוקים.

כ. והוא שדעתו לאוכלן כמות שהן, אבל אם דעתו לעשות מהם יין או מזיתים לעשות מהן שמן גמר חיובן אינו אלא לאחר שעשה היין והשמן. סמ"ע ס"ק י"ב, ואז אינו אוכל בהן במחובר.

ל. כמבואר בסעיף ג'.

מ. מברייתא פ"ט ע"א.

אינו אוכל. וכן העושה במחובר שלא בשעת גמר מלאכה, כגון, העודר בגפנים או המכסה שורשי האילנות, ואפי' המנכש בכצלים ושומים שעוקר הקטנים מן הגדולים אע"פ שהוא גמר מלאכת הקטנים^א שעיקר מלאכתו לצורך הגדולים להרחיב להם לא יאכל מהם, כיון שעדיין לא נגמרה מלאכתן.

דף פז:

עין משפט א. חו"מ סימן שלז סעיף א

א. הפועל שעושה לבעה"ב בדבר מאכל, הרי זה אוכל ממה שהוא עושה^ב, ואפי' רק נושא על כתפו, ואסור לבעה"ב לחוסמו^ג שלא יאכל.

הגה: ואם חסם אותו חייב לו בתשלומין^ד, אך אינו לוקה.

עין משפט ב. חו"מ סימן שמח סעיף ב

ב. כל הגונב אפי' שוה פרוטה^ה עובר על לאו "דלא תגנובו" וחייב לשלם, בין גונב ממון ישראל או גונב ממון גוי^ו, ואחד הגונב מגדול

ג. שם בברייתא.

ס. ממשנה בב"מ פ"ז ע"א, וכת"ק שם בדף צ"א ע"ב, אפי' בנושא על כתפו. ודרשו חז"ל כי תבוא בכרם "רעך" ולא בשל הקדש, וה"ה בשל גוי אינו אוכל למאי דקימ"ל גזל הגוי אסור. ש"ך ס"ק א'.

ע. מברייתא שם פ"ח ע"ב, ואם חסמו בעל כורחו פטור אבל אסור ומשמע דבר תורה. אם התנה עמו שלא יאכל אין איסור בכך. סמ"ע ס"ק ג'.

פ. כשיעור שהיה אוכל. סמ"ע ס"ק ד'.

צ. רמב"ם פ"א מגניבה הלכה א'. וכתב ה"ה דין שוה פרוטה, נתבאר בכמה מקומות, בסנהדרין נ"ז ע"א.

ק. ודין הגוי בב"ק קי"ג ע"ב דגזל הגוי אסור וה"ה לגנבו. ומשמע מכאן דגזל גוי אסור מן התורה, וכן כתב המהרש"ל בפרק הגוזל דס"ל להרמב"ם והטור והסמ"ג דכתבו בלשון הזה דאסור מדאורייתא, וקשה על מש"כ הרמ"א באבהע"ז סי' כ"ח דאם קידשה בגזל או בגניבת גוי הוי מקודשת שהרי אינה צריכה להחזיר רק משום קידוש ה' וצ"ע. ש"ך ס"ק ב'.

ואפשר לומר דגם אם המקדש עבר על לאו מ"מ האשה שקיבלה לא חייבת להחזיר רק משום צד קידוש ה' כי היא לא עשתה מעשה הגניבה או הגזילה.

או מקטן.

הגה: להטעות גוי בחשבון או להפקיע הלואתו מותר ^ר ובלבד שלא יודע לו שאז אין חילול ה'. וי"א דאסור להטעותו ^ש אלא רק אם טעה מעצמו מותר ^ת.

הו"מ סימן שנט סע"א

א. אסור לגזול או לעשוק אפי' כל שהוא ^א בין מישראל בין מגוי ^ב, ואם זה דבר שאין מי שיקפיד על כך כגון ליטול קיסם מחבילה או מהגדר לחצוץ בו שיניו מותר, והירושלמי אוסר ^ג גם בכך ממידת

ר. שם בב"ק קי"ג ע"ב, ורש"י ד"ה בהפקעת הלואתו כגון דטען ליה ליוורש נתתי לאביך ומת דלא ידע הגוי אם משקר.

ש. מרדכי פרק הגזול בתרא ב"ק סי' קנ"ח, ולמד זה מדאסרו אפי' גניבת דעת הגוי. סמ"ע ס"ק ו'. וכן דעת הרמב"ם בפ"ז מהלכות גניבה הלכה ח', וז"ל, וכן אסור להטעות את הגוי בחשבון אלא ידקדק עמו, שנאמר "וחשב עם קונהו" אע"פ שהוא כבוש תחת ידך ק"ו לגוי שאינו כבוש תחת ידך, והרי הוא בכלל כי תועבת ה' אלוקיך כל עושה אלה, כל עושה עול. וכתב ה"ה שם שזה מפורש בברייתא בב"ק קי"ג ע"ב-ע"ב בשם ר"ע שם. וכתב המהרש"ל בב"ק שם סי' כ' דגם הפקעת הלואתו שמותר, אינו מותר אלא כשחייב לשלם לגוי דרך מכס או בדרך חוב, אבל מה שהוא דרך מקח וממכר אסור גם בדרך הפקעת הלואתו. ש"ך ס"ק ג'.

ת. כתב הרמב"ם בפ"א מגזילה הלכה ד' שהיא כאבידתו ומותרת, וכיאר שם כיצד כגון שעשה הגוי חשבון וטעה, וצריך שיאמר לו הישראל ראה שעל חשבונך אני סומך ע"כ.

וכתב ה"ה שם דפסק כרב כהנא בב"ק קי"ג ע"ב שעשה כן. ובסי' רס"ו כתב מר"ן דאם מחזיר האבידה לגוי לקדש את ה' כדי שיפארו את ישראל וידעו שהם בעלי אמונה ה"ז משובח. וה"ה בהחזרת המעות שטעה בהם הגוי בעצמו, וכתב בבאר הגולה אות ה' שאני כותב זאת לדורות לפי שראיתי רבים גדלו והעשירו מן הטעות שהטעו הגוים, ולא הצליחו וירדו נכסיהם לטמיון ולא הניחו אחריהם ברכה כמ"ש בספר חסידים סי' תתרע"ד. ורבים אשר קידשו ה' והחזירו טעויות הגוים בדבר חשוב, גדלו והעשירו והצליחו והניחו יתרם לעולליהם, ע"כ.

א. רמב"ם בפ"א מגזילה הלכה ב', מסנהדרין נ"ז ע"א. דחצי שיעור אסור מן התורה כמו חצי שיעור בשאר איסורין. סמ"ע ס"ק ב'.

ב. כתב הכ"מ דדייק הרמב"ם לכתוב בלשונו אסור לגזולו ולא כתב שעובר עליו לומר שאין איסור זה מן התורה, אולם מדברי הרמב"ם בריש הלכות גניבה שהעתיק מר"ן בריש סי' שמ"ח לא משמע כן. ורש"י בסנהדרין שם כתב שאינו אסור אלא מדרבנן. וכך פסק הרש"ל לדינא. ש"ך ס"ק א'.

ולא התירו חכמים אלא להטעותן בחשבון והפקעת הלואתו, ודוקא בדבר שלא יודע לגוי כגון שהיה חייב לאביו של הגוי כמ"ש בסי' שמ"ח, והרמ"א כתב דעת י"א דאפי' בכה"ג אסור ורק בטעה הגוי בעצמו בלבד מותר ע"ש. סמ"ע ס"ק ג'.

ג. והטעם כתב בנ"י דאם כל אחד יעשה כך תגמר החבילה והגדר יהרס. סמ"ע ס"ק ד'.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלאחד שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

החסידות.

עין משפט ד.

ח"מ סימן שלו פעיף יג

יג. אסור לפועל למצוין הענבים אלא לאוכלם שנאמר "ואכלת" ולא מוצץ, וכן אסור לו להבהב השיבולים באור ד, או לפרקם על גבי סלע שנאמר ואכלת מלילות "בידך", ואפי' אינו מתבטל ממלאכתו ה בהבהב או בפירוקם ע"ג הסלע.

עין משפט ה.

ח"מ סימן שלו פעיף יב

יב. לא יאכל הפועל עם ענבים פת או דבר אחר כדי שיאכל הרבה מהענבים ו, ולא יאכל במלח, ואם קצץ עם בעה"ב שיאכל עד שיעור כו"כ אוכל בין בפת בין במלח ובכל דבר שירצה.

עין משפט ו.

י"ד סימן שלא פעיף פב

פב. פירות שהגיעו לעונת המעשרות ונתלשו אבל עדיין לא נגמרה מלאכתן כגון שעדיין לא זר התבואה אחרי שכבר דשה ולא מרחה, מותר לאכול מהם עראי. במד"א בגומר פירותיו למכרן בשוק, אבל אם היתה כוונתו להוליכן לביתו הרי זה מותר לאכול מהם עראי גם אחר שנגמרה מלאכתן עד שיקבעו למעשר בכניסתן לבית.

עין משפט ז.

י"ד סימן שלא פעיף ק

ק. השוכר פועלים לעשות עמו בפירות, אוכלים בלא מעשר כי התורה זיכתה להם לאכול בין בתלוש ובין במחובר, אבל אם בע"ה התנה עמו שיאכל יותר ממה שהתורה זיכתה לו כגון שיאכל עמו בנו או יאכל

ד. בעיא שם ולא איפשטא, והמוציא מחבירו עליו הראיה וע"כ לא יהבהב.

ה. כגון שאשתו ובניו יעשו לו זה. סמ"ע ס"ק ל'.

ו. מבריייתא שם פ"ט ע"ב, ואם קצץ, שם כדמוקי רבא וכפירוש התוס' ד"ה קוצץ, בשם ר"ח.

גם אחרי גמר המלאכה בשכרו, הרי הם כלוקח וחייבים במעשר.

עין משפט זז.

ח"מ סימן שלז פעיף יד

יד טו. אסור לפועל לאכול אכילה גסה^ז ממה שמותר לו לאכול.

עין משפט ט.

ח"מ סימן שלז פעיף יא

יא יב. אינו רשאי הפועל לאכול אלא בשעת עשיית מלאכה אבל לא ישב ויאכל^ח, ומפני תקנת בעל הבית אמרו שאחר שגמר שורה אחת והולך להתחיל שורה אחרת יכול לאכול אע"פ שאינו עוסק בשעת מלאכה דניחא ליה לבעה"ב כדי שלא יתבטל^ט.

ז. מבריייתא שם פ"ז ע"ב ונלמד "שבועך" ולא אכילה גסה.

ח. שם במשנה צ"א ע"ב.

ט. שם במשנה ונלמד בגמ' שם פ"ז ע"ב מפסוקים.